

מאמר

משכני אחריו נרוצה – ה'תשל"ה

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור ליום הבהיר חיי אלול, ה'תשע"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

לעילוי נשמת

אבינו הרה"ח הרה"ת וכ"י ר' משה חיים ז"ל

ב"ר תנחום זאב הי"ד

נלב"ע כ"ף אלול ה'תשע"ד

סאפאטשקינסקי

ת' נ' צ' ב' ה'

ולזכות אמנו מרת שרה לאה שתליט"א

נדפס על ידי ולזכות

בתם וחתנם

מרת רבקה נעמי ובעלה הרה"ת ר' יוסף יצחק

ומשפחתם שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

ליין

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"ם ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה.

שהחיינו וקיימנו והגיענו הגיע מבית הכורך תורת מנחם התוועדויות כרך נו

הכולל את כל המאמרים והשיחות

מש"פ ויק"פ, פה"ח עד ש"פ שלח, כ"ח סיון ה'תשכ"ט

בספר זה שיחות, מאמרים ומענות חדשים שלא ראו את אור הדפוס

שיחות ומאמרים אלו נלקמו אחד אחד מסלילי הקלטה ורשימות

שנרשמו בשעתם ע"י החוזרים שיחיו, ונשארו בכתובים עד לאחרונה

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות
ובחנוות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

©

Published and Copyright 2015 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5775 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ב

בי"ה, ט' אלול, ה'תשל"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר ... שי

שלום וברכה!

זה עתה הגיע מכתבו, שכנראה בא בדואר רגיל.

ועל סדר מכתבו — הנני מודה לו מקרב לב בעד האיחולים, ועל פי מקרא מלא — ואברך מברכך — הרי כל המברך מתברך מאת ה' מקור הברכות מידו המלאה כו'.

ובנוגע לבנו ... שי, בודאי מכיר טבע בנו, שבכדי שיצליח בעבודתו איזו שתהי', צריך הוא בעצמו לבחור בה ואחרי שיקולים משלו, מתאים לתכונת נפשו ותוכניותיו וכו'. ובאם יבוא הענין מאיזה צד שיהי', אזי אפילו באם יקבל את זה, ספק אם יהי' לו בזה סיפוק נפשי מלא, ובמילא גם בנוגע פעילות מלאה. ויש מקום להצעה מכאן רק לאחרי שיפנה בשאלה פרטית וקונקרטית לחוות דעה.

ואשר להערת מר בנוגע לתפקיד במוסד מסוים וכו', הרי לכל לראש צריכה להיות בזה פגישה משני הצדדים וכו', ולא על ידי הצעה קונקרטית מכאן, שאז החששות הנזכרות לעיל בתוקפן עומדות ועוד יותר. ובנוגע להצעה באופן כללי, הרי אין צורך בפניי מכאן, כיון שבנו והמוסדות אותם מזכיר יודעים ומכירים זה את זה, ויודעים גם כן דעתי, שהבעתי כמה וכמה פעמים, בענין ההכרח לנצל את הכוחות שחונן בהם כל או"א במילואם, ובנוגע למוסדות — לנצל כוח אדם המתאים במילואו.

כיון שכל ענין בהשגחה פרטית, ומכתבו נתקבל דוקא בימי חודש אלול, שלא על דרך הרגיל, כאן המקום להזכיר ביאור אדמו"ר הזקן בענין סגולת ימי חודש אלול, על פי המשל הידוע ממלך בשדה: משל למלך שקודם בואו לעיר, יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה, ואז רשאין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות כו' ואחר כך בבואו להיכל מלכותו אין נכנסים כי אם ברשות ואף גם זאת המובחרים שבעם ויחידי סגולה. וכך הענין, על דרך משל, בחודש אלול.

בכי ובברכה לכתובה וחתימה טובה למר ולכל בני משפחתו שי' ולבשורות

טובות.

ב

מקרא מלא — ואברך מברכך: לך לך יב, ג (ושם: ואברכה).
ביאור אדמו"ר הזקן .. משל למלך כו': לקו"ת ראה לב, סע"א ואילך.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת יום הבהיר ח"י אלול, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה משכני אחר כך נרוצה גו' שנאמר בהתוועדות ח"י אלול ה'תשל"ה (לפני ארבעים שנה) — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"א י"ג אלול, ה'תשע"ה,
ברוקלין, נ.י.

הוספה

⚡

בי"ה, כבי אלול תשכ"א
ברוקלין

... תחי'

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מחיי אלול,

כמדומה כבר כתבתי לה כמה פעמים, ובודאי גם בלא זה ידוע הי' לה, אשר ענין העצבות צריך לשלול בהחלט ובכלל מוכרחת השלילה מכל ענינים המביאים לחלישות בהנהגה בחיי היום יומים שצריכה להיות מתאימה להוראות תורתנו חיים ובקיום מצותי עליהן נאמר וחי בהם, שמזה מובן שכל הספיקות אודותן כותבת, כיון שמביאים לחלישות האמורה או גם לעצבות, באים הם מצד היצר, שאומנתו לבלבל את האדם בטענות שונות ומשונות מלעבוד השם יתברך, ומי זה פתי ישים לב לטענות מלך זקן וכסיל.

ולכתבה שאיננה יודעת במה מתבטאת החסידות שלה,

הרי גם העדר ידיעה זו באה מהני"ל, שהרי שכל הפשוט מכריח, אשר תכוונות נפש באות בירושה מהורים לילדיהם, ובפרט תכוונות כאלו שהיו במשך יותר מדור אחד במשפחה ונתחזקו על ידי החינוך, ותקותי אשר אין צורך ביאור יותר בהאמור.

ובפרט שנמצאים אנו בימי חדש אלול, אשר כדברי רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, המלך (מלך מה"מ הקב"ה) נמצא בשדה ומקבל את כולם בספיי (עין לקוטי תורה ד"ה אני לדודי לבי ב')

בברכה לבשו"ט מתוך שמחה וטוב לבב ולכתיבה וחתומה טובה.

⚡

עליהן נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.
מלך זקן וכסיל: קהלת ד, יג ובפרש"י.
בספ"י: = בסבר פנים יפות.
לקוטי תורה ד"ה אני לדודי לבי ב': פ' ראה.

תוכן המאמר

משכני אחריו נרוצה הביאני המלך חדריו – ענין כללי בעבודת האדם: משכני – ביצי"מ, אחריו נרוצה – בספה"ע, והביאני המלך חדריו במ"ת. ועד"ז בנוגע לעבודה דחודש תשרי: „משכני” – התגלות י"ג מדה"ר מחודש אלול, והביאני המלך חדריו” – ביוהכ"פ, מ"ת דלוחות אחרונות (ס"ב).

הקשר עם פירוש המדרש ש„משכני” קאי על סילוק השכינה, „לא אעלה בקרבך”, שעי"ז נתעוררו בני" בתשובה – כי, מ"ת דלוחות אחרונות הוא באופן דכפלים לתושי', בדוגמת עבודת בעלי תשובה, שפועלת הפיכת הזדונות לזכיות, כתורת הבעש"ט עה"פ עת צרה היא ליעקב וממנה יושע, שמצרה נעשה צהר לתיבה (ס"ד).

משכני גו' בכללות סדר השתלשלות – כפירוש הרב המגיד ש„משכני” קאי על הצמצום של הקב"ה כשעלה ברצונו אגא אמלוק, כדי שיוכלו העולמות לסובלו, כמשל האב שמראה את עצמו לפני בנו, ואח"כ מסתיר פניו ממנו כדי שיבקשנו. ועי"ז נעשה הצמצום בעבודת האדם להיות אחריו נרוצה (ס"ה).

ואני בתוך הגולה על נהר כבר ואראה מראות אלקים, על דמות הכסא דמות כמראה אדם – שהנתינת כח ל„אחריו נרוצה” כשנמצאים בתוך הגולה היא בגלל שכבר צמצם הקב"ה את עצמו בציור אדם ובגלות (ע"ד הפירוש ב„הביאני המלך חדריו”, הביאני כבר, בלימוד התורה כולה כשהתינוק במעי אמו), כדי שתהי' עבודת הבעלי תשובה (ס"ו).

————— ● —————

מר"ח אלול במשך כל חודש אלול. ובפרט ביום ח"י אלול, כידוע הפתגם שמביא רבינו נשיאנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר⁷³ בשם חסידים הראשונים, שח"י אלול מכניס חיות בחודש אלול ובכל פרטי העבודה דחודש אלול [ע"ד תורת הבעש"ט עה"פ בא אל התיבה, שהו"ע הכניסה בתיבות התורה והתפלה עי"ז שלומד ומתפלל בחיות, כנ"ל ס"ד]. ואז מתחיל גם הענין דיום לחודש, כמבואר בארוכה בשיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר⁷⁴ שח"י אלול הוא יום החשבון על חודש תשרי העבר [שבו ישנו ר"ה שכולל וממשיך חיות על כל השנה כולה⁷⁵, ודוגמתו בח"י אלול שמכניס חיות באלול ובכל עניני עבודת אלול], ומיום ליום משלימים וגם מוסיפים [בדוגמת שנת העיבור (כמו השנה הבאה לקראתנו לשלום) שמשלימה את חסרון הימים שבשנים שעברו, ומזמן לזמן גם מוסיפה ימים אחדים] בכל החדשים של השנה שעברה, בדוגמת הענין דכפלים לתושי'. ואז נשלם הרצון דאנא אמלוך (כנ"ל מתורת הה"מ), עי"ז שתמליכוני עליכם⁷⁶, ומתקיים מ"ש⁷⁷ והיתה לה' המלוכה, בביאת משיח צדקנו, כפסק הרמב"ם⁷⁷ שיעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו כו' ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחום מלחמת ה' וינצח ויבנה מקדש במקומו ו(אח"כ) יקבץ נדחי ישראל, בקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה.

בס"ד. יום ב' פ' נצבים-וילך, ח"י אלול, ה'תשל"ה

(הנחה בלתי מוגה)

משכני אחריו נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה כד'. הנה פסוק זה הוא ענין כללי שמתאר את כללות ענין עבודת האדם לבוראו, שהתחלה בזה היא באופן של אתערותא דלעילא — משכני, ואח"כ באה עבודת האדם — אחריו נרוצה, ולאח"ז באים להשלימות דהביאני המלך חדריו, שזהו בדוגמת ישראל ומלכא בלחודוהי⁷⁸. וכמובן גם מפירוש רבינו הזקן [שח"י אלול הוא יום ההולדת שלו⁷⁹] בלקו"ת⁸⁰ שמשכני (אתעדל"ע) קאי על יצי"מ שבחג הפסח, ולאח"ז (בספה"ע, עבודת המטה) אחריו נרוצה, לשון רבים, נפש האלקית ונפש הבהמית גם יחד, אע"פ שלכתחילה ה' הענין דיצי"מ באופן דכי ברח העם⁸¹, כיון שהאתעדל"ע דמשכני (לשון יחיד) היתה לנפש האלקית בלבד. ולאח"ז הביאני המלך חדריו, שזהו הענין דמ"ת, שאז באים בני' בחדריו של הקב"ה, שהו"ע התורה כפי שהיא יחד עם הקב"ה, שהרי התורה היא חכמתו ורצונו, ועי"ז נעשים ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד⁸².

(ב) **אמנם** כיון שבתורה יש שני ענינים, כפי שקשורה עם יצי"מ⁸³, וכפי שקשורה עם עבודת חודש תשרי, כמרז"ל⁸⁴ ביום חתונתו⁸⁵ זה מתן תורה, יוהכ"פ שבו ניתנו לוחות האחרונות, ואדרבה, לוחות האחרונות הם באופן דכפלים לתושי' (כדאיתא במדרש⁸⁶), הרי מובן, שישנו גם הפירוש בפסוק משכני אחריו נרוצה הביאני המלך חדריו כפי שהוא מצד העבודה דחודש תשרי (שהתחלתה מר"ח אלול). ואדרבה, כיון שלוחות אחרונות הם באופן דכפלים לתושי', הרי כן הוא גם בנוגע לענין דמשכני גו' הביאני המלך חדריו כפי שהוא מצד העבודה דחודש תשרי, והיינו, שאע"פ שהתחלת הענין דמשכני גו' הביאני גו' ה' בלוחות

(1) שיר השירים א, ד.
 (2) ראה זהר ח"ג לב, א. ח"א רח, ב.
 (3) ראה ספר השיחות תש"ג ע' 141 ואילך. ע' 146 ואילך. ע' 188. ועוד.
 (4) ויקרא ג, א (כפי' התרגום — הובא בד"ה משכני שבהערה 11).
 (5) בשלח יד, ה. וראה תניא פל"א.
 (6) ראה זהר ח"ג עג, א.
 (7) ראה שמות ג, יב ובפרש"י.
 (8) תענית כו, ב במשנה (ובפרש"י). גמרא שם ל, ב.
 (9) שה"ש ג, א.
 (10) שמו"ר פמ"ו, א.

ע' א'תשנו. ברכה ע' א'תתסו. סה"מ תרנ"ד ע' לו. תרנ"ו ע' רעה. תש"ב ע' 49.
 (73) ספר השיחות תש"ה ע' 122.
 (74) ספר השיחות תש"ג ע' 177.
 (75) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"ב ע' תשמח. תקס"ט ע' רפו. אוה"ת סוכות.
 (76) עובדי' בסופו.
 (77) ה' מלכים פי"א ה"ד.

ראשונות, הנה עיקר הענין בזה הוא בלוחות אחרונות דוקא, כשם שבתחילה היו לוחות ראשונות ורק אח"כ ניתנו לוחות אחרונות, ואעפ"כ, הנה דוקא לוחות האחרונות הם העיקר, להיותם באופן דכפלים לתושי'.

והענין בזה (כמבואר בארוכה במאמרים¹¹), שמשכני קאי על ר"ח אלול, שבו נפתחים י"ג מדות הרחמים¹² שהם הממשיכים (מעוררים) נש"י שיבואו לאהוי"ר [ובמאמר נוסף¹³ איתא שענינם ליתן כח ועוז לבוא לתשובה]. ואע"פ שהגילוי דיי"ג מדות הרחמים מלכתחילה הוא באופן שפועל הענין דמשכני, לשון יחיד, בנוגע לנה"א בלבד, הרי זה פועל אח"כ שיהי' אחריו נרוצה, לשון רבים, נה"א יחד עם נה"ב. ולאח"ז באים להביאני המלך חדריו, שהו"ע מ"ת דלוחות אחרונות ביוהכ"פ, ועד להענין דנגילה ונשמחה בך, היינו, שמהענין דגילו ברעדה¹⁴ בר"ה¹⁵ באים אח"כ לענין דנגילה ונשמחה בך¹⁶, בשמיני עצרת ושמחת תורה.

ג) והנה הפירוש בפסוק משכני גו' כפי שהוא בנוגע לעבודה דחודש תשרי, מתאים עם מ"ש במדרש¹⁷ [אגדה שבתורה, שרוב סודות התורה גנוזין בה, כמ"ש רבינו הזקן באגה"ק¹⁸] על הפסוק משכני גו', ששם הובאו כמה פירושים בפסוק, ומהם¹⁹, משכני ע"ש שהשרית שכינתך בתוכינו וכו', ולאח"ז מביא הפירוש שמשכני קאי על שסלקת שכינתך מתוכנו [והיינו, שמפרש שמשכני הו"ע הסתלקות והעלם השכינה, וכמו²⁰ במשך היובל²¹, שפירושו בפסוק היובל, וענין זה פועל ש] אחריו נרוצה (ביתר שאת וביתר עוז, ומביא ראי' לדבר) תדע לך שהוא כן, שכל צרות שבאו עליהן במעשה העגל, לא נתאבלו, כיון שאמר להם משה²² כי לא אעלה בקרבך (והיינו שענין האלקות הוא בהעלם), מיד

11) ד"ה משכני באוה"ת שה"ש ח"א ס"ע נט ואילך. ע' פת. ח"ג ע' תתכו.
12) סידור האריז"ל (להר"ש מרשקוב) בסדר כוננת ר"ח אלול בתחילתו. משנת חסידים מסכת אלול פ"א מ"ג.
13) אוה"ת שם ח"ג ע' תתכו (וראה גם לקו"ת פ' ראה לג, ג).
14) תהלים ב, יא.
15) ראה לקו"ת פרשתנו (נצבים) מז, א ואילך.
16) ראה גם אוה"ת שם ע' פז. ח"ג ע' נט ואילך. ע' פת. ח"ג ע' תתכו.
17) שהש"ר פ"א, ג (ב).
18) סימן כג.
19) ראה אוה"ת שם ס"ע נו. ס"ע עא ואילך. ע' עו (ב' אופנים דרך כלל). ח"ג ע' תתכו (ב' פירושים).
20) פ"י מהר"ו שם.
21) יתרו יט, יג ובפרש"י.
22) תשא לג, ג.

(כנ"ל ס"ה) שהאב מצמצם את עצמו ומראה את עצמו לבנו בהיותו עדיין בשעשועי קטנות שלו, וכמו"כ צמצם הקב"ה שכינתו בגלותא⁶¹. וענין זה פועל גם למטה בכל אחד מישראל, אתם קרויין אדם⁶², ע"ש אדמה לעליון (כדאיתא בשל"ה⁶³ ומובא בדרושי חסידות בכ"מ), שבהיותו בתוך הגולה (במעמד ומצב דלא אעלה בקרבך), יהי' אצלו הענין דאחריו נרוצה כפי שנעשה ביתר שאת וביתר עוז לאחרי ההעלם כו', שזהו כללות ענין העבודה דבעלי תשובה שבאה מתוך המיצר כו'.

ויש להוסיף, שבזה נכלל גם ענין הגולה כפי שהוא בדקות דדקות, שחסר אצלו רק בהענין דתשוב אל האלקים אשר נתנה, כיון שירד משם, מאיגרא רמה לכירא עמיקתא⁶⁴, אע"פ שהוא בדרגת צדיק גמור, שמעולם לא חטא ולא פגם ולא עבר את הדרך, ויתירה מזה, שאינו שייך לזה כלל (כמבואר בתניא⁶⁵ בדרגת צדיק גמור). ובהיותו בתוך הגולה, צריך לבוא לתכלית השלימות דהרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, לאתבא צדיקייא בתיובתא⁶⁶, שתהי' עבודתו למעלה ממדידה והגבלה, בכל מאדך⁶⁷, אע"פ שגם בתיבת מאד יש הצירוף אדם, אלא שזהו באופן אחר. והענין בזה, שעיי"ז שמתחיל עבודתו בתוך הגולה, מתוך המיצר דציוור אדם [ואף שהוא באופן דאדמה לעליון, הרי גם העליון הוא כפי שצמצם את עצמו (כנ"ל מתורת הה"מ שהאב מצמצם את עצמו כו')] בציוור אדם, אדם העליון, שעם היותו עליון, ה"ה עדיין בציוור אדם], אזי נעשה אצלו בעבודתו למטה הענין דכי לא אדם הוא⁶⁸, שזהו"ע דבכל מאדך, שזוהי העבודה שעל ידה עושין רצונו של מקום⁶⁹ (כתורת הה"מ⁷⁰), ועיי"ז נפעל הענין דכמים הפנים לפנים גו'⁷¹, ככל הפירושים בזה שנתבאר בדרושי רבותינו נשיאנו על הכתוב⁷².

ז) וזהו משכני גו', דקאי על כללות ענין חודש אלול, שאז ישנו גילוי הארת י"ג מדה"ר באופן דפנים בפנים כו'⁴⁵. וענין זה נמשך

61) ראה מגילה כט, א. זח"א קכ, ב.
62) יבמות סא, רע"א.
63) ג, רע"א. ועוד.
64) לשון הש"ס — חגיגה ה, ב.
65) פרק י.
66) ראה לקו"ת דרושים לר"ה נח, ד.
67) האוינו עה, סע"ב. שמע"צ צב, ב. שה"ש מה, א. נ, סע"ב. וראה זהר ח"ג קנג, ב.
68) ואתחנן ו, ה.
69) תשכ"ה (תר"מ סה"מ סיון ע' שיו ואילך).
70) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' צד ואילך. אוה"ת בשלח ע' תעז ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקסד ואילך. ד"ה וידבר גו' אח"מ תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ס"ע רד ואילך). ד"ה בשעה שעלה משה למרום תשכ"ה (תר"מ סה"מ סיון ע' שיו ואילך).
69) ראה ברכות לה, ב ובחדא"ג מהרש"א.
70) אור תורה סימן קסו. וראה לקו"ת שלח מב, ג.
71) משלי כז, יט.
72) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' צד ואילך. אוה"ת בשלח ע' תעז ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקסד ואילך. ד"ה וידבר גו' אח"מ תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ס"ע רד ואילך). ד"ה בשעה שעלה משה למרום תשכ"ה (תר"מ סה"מ סיון ע' שיו ואילך).
68) ראה מגילה כט, א. זח"א קכ, ב.
69) יבמות סא, רע"א.
70) ג, רע"א. ועוד.
71) לשון הש"ס — חגיגה ה, ב.
72) פרק י.
73) ראה לקו"ת דרושים לר"ה נח, ד.
74) האוינו עה, סע"ב. שמע"צ צב, ב. שה"ש מה, א. נ, סע"ב. וראה זהר ח"ג קנג, ב.
75) ואתחנן ו, ה.
76) תשכ"ה (תר"מ סה"מ סיון ע' שיו ואילך).
77) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' צד ואילך. אוה"ת בשלח ע' תעז ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקסד ואילך. ד"ה וידבר גו' אח"מ תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ס"ע רד ואילך). ד"ה בשעה שעלה משה למרום תשכ"ה (תר"מ סה"מ סיון ע' שיו ואילך).
78) ראה מגילה כט, א. זח"א קכ, ב.
79) יבמות סא, רע"א.
80) ג, רע"א. ועוד.
81) לשון הש"ס — חגיגה ה, ב.
82) פרק י.
83) ראה לקו"ת דרושים לר"ה נח, ד.
84) האוינו עה, סע"ב. שמע"צ צב, ב. שה"ש מה, א. נ, סע"ב. וראה זהר ח"ג קנג, ב.
85) ואתחנן ו, ה.
86) תשכ"ה (תר"מ סה"מ סיון ע' שיו ואילך).

במחשבתו אנא אמלוך (בתחילת בריאת העולם), שקשור עם הענין דתמליכוני עליכם⁵². ולכן יש בו פירושים בנוגע לכל סוגי המעמד ומצב שהיו אצל בני"י, החל מיצי"מ, כאמור לעיל (ס"א) שפסוק זה קאי על חג הפסח (משכני) ספה"ע (אחריו נרוצה) ומ"ת (הביאני המלך חדריו) דלוחות ראשונות, ולאח"ז בנוגע למשכן וביהמ"ק, וגם בנוגע לחורבן ביהמ"ק, ועד לענין החורבן בעבודת האדם (לא אעלה בקרבך), שאלקות הוא בהעלם כו' (כנ"ל ס"ג), והיינו שבפסוק זה מבואר כללות ענין העבודה בכל מעמד ומצב כו', והצד השווה שבהם, שע"ז מגיעים לתכלית השלימות דהביאני המלך חדריו.

(ו) **ועפ"ז** יש לבאר קשר והמשך הענינים במאמרים, שמוכא שם⁵³ מ"ש ביחזקאל⁵⁴ ואני בתוך הגולה על נהר כבר גו' ואראה מראות אלקים, שהיתה אצלו ראיית המרכבה, וראה על דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה⁵⁵ (כמבואר שם כל פרטי הענינים דמרכבת יחזקאל), אע"פ שהי' בתוך הגולה, ואדרבה, דוקא מצד זה שהי' בתוך הגולה, כנ"ל שדוקא מתוך המיצר הנה ממנה יושע. ועז"נ על נהר כבר, בדוגמת הפירוש במ"ש הביאני (לשון עבר) המלך חדריו, כבר הביאני [והיינו, שנוסף על הפירוש האמור לעיל שהענין דהביאני המלך חדריו בא לאחרי הענין דמשכני אחריו נרוצה, מרומז בזה עוד פירוש, שזהו נתינת טעם על הענין דמשכני אחריו נרוצה, שטעם הדבר הוא לפי שכבר בעבר הביאני המלך חדריו], כמבואר בהדרושים⁵⁶ שקאי על הזמן שקודם התחלת העבודה, כמארז"ל⁵⁷ כשהתינוק במעי אמו כו' מלמדין אותו כל התורה כולה, ואע"פ שבא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כו'⁵⁷ (בכדי שעבודתו תהי' בכח עצמו, ולא נהמא דכיסופא⁵⁸), מ"מ, נשאר אצלו הכח על זה שמיד כשיהי' הענין דמשכני, בודאי יהי' לאח"ז הענין דאחריו נרוצה. וכן הוא בענין נהר כבר, שכבר הי'⁵⁹ (בהתחלת הבריאה) הענין דדמות כמראה אדם, והיינו, שאע"פ שלאו מכל אליו מדות איהו כלל⁶⁰, מ"מ, צמצם הקב"ה את עצמו בציוור אדם, אדם העליון, וע"ד תורת הה"מ

(52) ר"ה טז, א. לר, ב.
 (53) אוה"ת שם ע' ס ואילך. ע' עז ואילך.
 ח"ג ע' תתכד.
 (54) א, א.
 (55) שם, כו.
 (56) לקו"ת שבערה 4. אוה"ת שה"ש שם
 ע' סה. ע' עב ואילך. ח"ג ע' תתכו.
 (57) נדה ל, ב.
 (58) ראה ירושלמי עולה פ"א ה"ג. לקו"ת
 צו ז, ריש ע"ד. ובכ"מ.
 (59) ראה זח"א פה, א. וראה אוה"ת שם
 ס"ע עט.
 (60) תקו"ז בהקדמה (יז, ב).

וישמע העם גו' ויתאבלו (עכ"ל), והיינו, שענין הסילוק כו' פעל אצלם לבוא לדרגת התשובה שעל ידה נעשה ביוהכ"פ סלחתי כדבריו²³, ובשמחה ובלב שלם²⁴. וזהו הקשר עם הפירוש הנ"ל (ס"ב) בפסוק משכני גו' כפי שהוא בנוגע למ"ת (הביאני המלך חדריו) דלוחות אחרונות ביוהכ"פ (בחודש תשרי), כפי²⁵, מעלת לוחות האחרונות על לוחות הראשונות היא בדוגמת מעלת בעלי תשובה אפילו על צדיקים גמורים²⁶, ובכללות הרי זה החילוק בין עבודת חודש תשרי (ובהקדמה לזה — חודש אלול) לעבודת חודש ניסן (יצי"מ, שבהמשך לזה הי' מ"ת דלוחות ראשונות)²⁷, שמצד העבודה דחודש ניסן (עבודת הצדיקים) ישנה ההתחלקות דסור מרע ועשה טוב²⁸, והיינו, שיש ענינים שדוחים אותם, ויש ענינים שמבררים ומזככים ומעלים אותם, משא"כ מצד עבודת בעלי תשובה הנה זדונות נעשו לו כזכויות²⁹, ונמצא שמעלים את כל העולם כולו, עד לתכלית השלימות שיכולים להגיע ע"י עבודת התשובה שהיא למעלה מכל מדידה והגבלה, ועד שאפילו נשמה בגוף נעשית במעמד ומצב שהרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה³⁰.

(ד) **ויובן** זה ע"פ תורת הבעש"ט³¹ [שח"י אלול הוא גם יום ההולדת שלו³²] על הפסוק³² עת צרה היא ליעקב וממנה יושע, שלא זו בלבד שמתבטלת הצרה, אלא יתירה מזה, ממנה יושע, שמהצרה גופא באה הישועה. דהנה, צרה מלשון צר, הוא כללות ענין המיצר (היפך המרחב), והוא גם ענין החושך. ועז"נ וממנה יושע, שהצרה עצמה מתהפכת לענין של צהר, כמ"ש³³ צהר תעשה לתיבה, וכדרשת חז"ל³⁴ אבן טובה המאירה להם, והיינו, שעושים מאבן דבר המאיר. וענין זה נעשה (כמ"ש בתורת הבעש"ט הנ"ל) ע"י העבודה דבא אל התיבה³⁵, דענין התיבה קאי על אותיות התורה ואותיות התפלה, שהם כללות ענין

(23) שלח יד, כ. וראה לקו"ש חכ"ד ע'
 570 הערה 10.
 (24) פרש"י תשא שם, יא.
 (25) ראה גם אוה"ת שם ע' עב. ע' עז. ע'
 פג. ח"ג ע' תתכג.
 (26) ראה אוה"ת שמע"צ ע' א'תשעט
 ואילך. המשך תרס"ו ע' קיד ואילך. תרפ"ט
 ע' סז ואילך.
 (27) ראה המשך מים רבים תרל"ו פרק
 קלה. סה"מ תרל"ו ח"ב ע' שס. ועוד.
 (28) תהלים לד, טו.
 (29) יומא פו, ב.
 (30) קהלת יב, ז. לקו"ת בלק ער, א. שם
 ר"פ האזינו.
 (31) הובא בסה"מ תרפ"ט ע' רפו ואילך.
 סה"מ אידיש ע' 55.
 (32) ירמ"י ל, ז.
 (33) נח ו, טז. ראה סה"מ תרפ"ט שם.
 (34) סנהדרין קח, ב — הובא בפרש"י
 עה"פ.
 (35) ע"פ לשון הכתוב — נח ז, א.

האותיות, המשכה וגילוי, הן מלמעלה למטה, שהו"ע אותיות התורה, והן מלמטה למעלה, שהו"ע אותיות התפלה. ובא אל התיבה היינו שנכנס בתיבות ואותיות התורה והתפלה, ער לערנעט מיט אַ חיות און דאָוונט מיט אַ חיות. ועי"ז נעשה צהר לתיבה, שהצירוף דצרה מתהפך לצירוף דצהר. ועד שע"י אותיות התורה והתפלה נעשה ענין הצהר בכללות ענין האותיות, גם באותיות דעשרה מאמרות (וכן חילופיהם ותמורותיהם עד לחילופים דחילופים ותמורות דתמורות) המהווים מחיים ומקיימים את כל פרטי העולם (כתורת הבעש"ט³⁶ על הפסוק³⁷ לעולם הוי' דברך נצב בשמים), שגם בהם נעשה הענין דבא אל התיבה, ענין החיות כו', ועד להענין דצהר תעשה לתיבה, שמאיר בהם אלקות בגלוי.

וענין זה (ממנה יושע, שמצרה נעשה צהר) הוא ע"ד פירוש המדרש הנ"ל (ס"ג) שדוקא הענין דלא אעלה בקרבך (סילוק השכינה) פעל אצל בני התעוררות תשובה כו'. והיינו, שאע"פ שיש מצב שאלקות הוא בהעלם, אומרים בוודאות שיהי' אחריו נרוצה, והיינו, שזה מעורר לא רק את הנה"א אלא גם את הנה"ב (נרוצה לשון רבים), ובאופן שפועל הענין דנרוצה, היינו, לא רק ענין ההליכה, כמ"ש והלכת בדרכיו³⁸, אחרי ה' אלקיכם תלכו³⁹ [שגם הליכה היא דרגא נעלית ביותר, ועד לאופן של אין ערוך⁴⁰], אלא גם ענין המרוצה, שמורה על תשוקה גדולה ביותר, שלכן הוא לא רק הולך אלא רץ כו'. וענין זה קשור גם עם ענין הרצון (נרוצה גם מלשון רצון⁴¹), שמושל ושולט על כל הכחות כולם, וכמבואר בארוכה בהמשך תרס"ו⁴² שהרצון פועל גם על כח התענוג, ועד שיכול להפוך את התענוג, היינו, שלולי הרצון הי' זה ענין של היפך התענוג, ומצד הרצון נעשה אצלו תענוג בזה (ועד לדין הלכה למעשה, שע"י מקיים מצות וקראת⁴³ לשבת עונג⁴⁴). והיינו, שאע"פ שקודם לזה ישנו מעמד ומצב דלא אעלה בקרבך, הנה מיד כשישנו הענין דמשכני, החל מר"ח אלול, שאז נמצא המלך בשדה (כהמשל שבו מבאר רבינו הזקן בלקו"ת⁴⁵ ענין התגלות והארת י"ג מדות הרחמים בחודש אלול), היינו, שנמצאים עדיין בשדה, הרי זה פועל הענין דנרוצה לשון רבים, הן בנוגע

לנה"א והן בנוגע לנה"ב [ובדרך ממילא הרי זה פועל גם על הגוף וגם על חלקו בעולם, ובצירוף כל בני"ה הרי זה פועל על כללות העולם כולו, כמבואר בתניא פל"ז בארוכה]. והיינו, שדוקא מתוך המיצר (עת צרה) הנה ממנה יושע, שישנו לא רק ענין הברכה, אלא כמ"ש⁴⁶ ויהפוך הוי' אלקיך לך את הקללה לברכה, שזהו"ע שזדונות נעשים כזכיות, ועד לזכיות ממש, ומסיים בכתוב, כי אהבך הוי' אלקיך, שזהו מצד תוקף האהבה, שפועלת הענין דכפלים לתושי' בכללות עבודת התשובה.

(ה) **והנה** נוסף על האמור לעיל שפסוק זה הוא ענין כללי בעבודת האדם, יש בו ענין כללי יותר, בנוגע לכללות סדר ההשתלשלות. דהנה, על הפסוק משכני אחריו נרוצה מבאר הרב המגיד (בלקוטי אמרים⁴⁷ וגם באור תורה⁴⁸) שזהו כמשל האב הרואה את בנו משתעשע כו' בקטנות שלו, שבתחילה מראה את עצמו לפני בנו, וזה פועל עליו מיד שמניח את מעשה הקטנות שלו, ורץ אחרי אביו. וכאשר האב רואה שהבן התעורר להניח שעשועי הקטנות שלו ולרוץ אחריו, הנה אז מסתיר פניו ממנו והולך לדרכו, בשביל שירבה התינוק למאוס במעשה הקטנות וירבה חשק לאהבת אביו (והיינו, שיהי' אחריו נרוצה עוד יותר). וכל זה נעשה ע"י הצמצום של האב (שמראה את עצמו לפני בנו בהיותו משתעשע בקטנות שלו, ואח"כ מצמצם אהבתו והולך לדרכו⁴⁹), שזה פועל גם אצל הבן ענין של צמצום, שמצמצם ומנתק את עצמו מכל הענינים שהשתעשע בהם לפניו. וממשיך לבאר שכן הוא בנוגע לכללות התהוות העולם, שלאחרי שעלה במחשבתו אנה אמלוג⁵⁰, הנה כששיער שאין מלך בלא עם⁵¹, צמצם את כבודו ית' כדי שיוכלו העולמות לסובלו. וענין הצמצום למעלה פועל אח"כ ענין הצמצום למטה בעבודת האדם, שהאדם יצמצם את עצמו בעניניו כו' להיות אחריו נרוצה. ועי"ז נשלם ונתמלא הרצון דאנה אמלוג כו'.

ומזה מובן עד כמה הפסוק משכני אחריו נרוצה הוא ענין כללי בעבודת האדם ובכללות סדר ההשתלשלות, עד לענין שעלה

46) תצא כג, ו. הגילוי או על ההעלם (המו"ל).
47) סקפ"ח — הובא באוה"ת שם ע' סו. ראה לקו"ת נשא כ, ד. כא, סע"ד. פרשתנו (נצבים) נא, ב. ובכ"מ.
48) סקע"ג. 51) בחיי וישב לח, ל. שם ר"פ בלק. תניא
49) לכאורה, ב' ענינים אלו הם בהתאם שעהוה"א רפ"ז (פא, ב). ובכ"מ.
לב' הפירושים בענין משכני, אם קאי על

36) ראה תניא שער היחוד והאמונה פ"א.
37) תהלים קיט, פט.
38) תבוא כח, ט.
39) פ' ראה יג, ה.
40) ראה סה"מ תר"ס ע' קז ואילך.
41) ראה המשך תרס"ו ע' צח.
42) ס"ע צג ואילך.
43) ישע"י נח, יג.
44) שו"ע אדה"ז או"ח סרפ"ח ס"ג.
45) פ' ראה לב, ב ואילך.
ובכ"מ.